

Sasniegumi, uzdevumi un ievērojamākie rezultāti 2019. gadā

Svarīgākie fakti no direktora gada ziņojuma

Šajā apskatā ir iekļauta informācija par daļu no galvenajām darbībām 2019. gadā, taču tas nekādā ziņā neatspoguļo visu ECDC gada veikumu. Detalizētu informāciju par ECDC darbību kopumu, tā organizatoriskajām un administratīvajām struktūrām un darba plānu var lasīt gada ziņojuma pilnajā versijā.

<https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/annual-report-director-2019>

Ieteiktā norāde:

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs, "Sasniegumi, uzdevumi un ievērojamākie rezultāti 2019. gadā: svarīgākie fakti no direktora gada ziņojuma", Stokholma, ECDC, 2020.

ISBN 978-92-9498-470-8 (PDF)

ISSN 2529-606X (PDF)

doi 10.2900/649863 (PDF)

Kataloga numurs TQ-AX-20-001-LV-N (PDF)

© Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs, 2020

Visi attēli © ECDC, izņemot ar (cc) *Creative Commons* nekomerciāla attiecinājuma (CC BY-NC 4.0) licenci saistītos attēlus no šādiem *Flickr.com* lietotājiem: *NIAID* (6. lpp.); *Pandiyan V* (8. lpp. augšā); *Luke Dennison* (8. lpp. apakšā); Oregonas Lauksaimniecības departaments [*Oregon Department of Agriculture*] (10. lpp. augšā); *Alexandra E. Rust* (10. lpp. apakšā); *Anders Pearson* (16. lpp. augšā); *Nicolas Nova* (24./25. lpp.).

Atļauts pārpublicēt, ja sniegta atsauce uz avotu.

Bez autortiesību īpašnieka skaidras atļaujas šajā publikācijā izmantotos fotoattēlus, kas aizsargāti ar autortiesībām, nevar lietot citiem mērķiem, bet gan tikai kopā ar šo publikāciju.

Sasniegumi, uzdevumi un ievērojamākie rezultāti 2019. gadā

Svarīgākie fakti no direktora gada ziņojuma

Saturs

Priekšvārds	3
Ievads	3
<i>ECDC</i> — Eiropas sabiedrības veselības aģentūra	5
Eiropas pieeja slimību uzraudzībai	5
<i>ECDC</i> slimību programmas: dati par sagatavotību, profilaksi un reaģēšanu	5
Antimikrobiālās rezistences draudi	7
Starp prioritātēm darba kārtībā 2019. gadā: Ebolas vīruss, Zikas vīruss un Laimas slimība	9
Pārtikas izraisītu uzliesmojumu gadījumā jāreaģē Eiropas līmenī	11
Stabils pieaugums kopš 2010. gada: sifiliss	13
Vakcinējieties!	15
TB, tās izplatība un profilakse	17
Vakcīnas ir iedarbīgas	19
Vairāk datu, ātrāk un par lielāku skaitu slimību	21
Slimību uzraudzība	21
Epidemioloģiskā informācija	21
Sagatavotība	23
Reaģēšana	23
Zinātniskās konsultācijas	23
Mikrobioloģija	25
<i>ECDC</i> un Eiropas sabiedrības veselības kopiena	27
Apmācība sabiedrības veselības jomā	27
Saziņa par sabiedrības veselību	28
<i>ECDC</i> skaitļos	29

Valdes priekšsēdētājas priekšvārds

Viens no nozīmīgākajiem valdes sasniegumiem 2019. gadā bija centra trešā neatkarīgā ārējā novērtējuma pabeigšana. Novērtējums atspoguļo pēdējos piecos gados panākto progresu: galīgajā ziņojumā norādīts, ka ECDC “sekmīgi atbalstīja ES un valstu politikas prioritāšu jomas un izrādīja spēju veiksmīgi pielāgoties politikas attīstībai, apliecinot centra darbību nozīmīgumu”.

Valde arī apsprieda ECDC ilgtermiņa stratēģiju 2021.–2023. gadam, kura tiks apstiprināta vēlāk šajā gadā.

ECDC 2019. gadā turpināja sniegt zinātnisko un operatīvo atbalstu dalībvalstīm un Eiropas Komisijai:

- nodrošinot 24 ātros riska novērtējumus un uzlabojot savus uzraudzības procesus un sistēmas;
- sniedzot Eiropas Komisijai tehnisko atbalstu Lēmuma Nr. 1082/2013/ES par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem īstenošanā; šajā sakarībā ECDC arī atjaunināja agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmu;
- nosūtīt reaģēšanas vienību uz Mozambiku, lai tā sniegtu atbalstu holeras uzliesmojuma kontrolē; cita vienība devās uz Kongo Demokrātisko Republiku, reaģējot uz Ebolas vīrusa uzliesmojumu.

Laikā, kad pasaule saskaras ar vēl nepieredzētu pandēmiju, Eiropas Komisijai un ECDC ir būtisks uzdevums sniegt lēmumu pieņēmējiem uzticamus datus un praktiski īstenojamas riska mazināšanas iespējas, kas nepieciešami, reaģējot uz Covid-19 Eiropā.

Pēdējos 15 gados ECDC ir apliecinājis pieaugošu spēju ieviest saskaņotus un pierādījumos balstītus standartus un metodes, ko izmanto visā Eiropā. Centra nerimstošais darbs epidemioloģijas, slimību uzraudzības, infekciju slimību profilakses un vakcinācijas veicināšanas jomā ir sniedzis ievērojamu ieguldījumu Eiropas sabiedrības veselībā. Laikā, kad pasaule saskaras ar vēl nepieredzētu pandēmiju, jo nozīmīgāks ir ECDC uzdevums sniegt lēmumu pieņēmējiem uzticamus datus, visaptverošus riska novērtējumus, riska mazināšanas iespējas un praktiskus norādījumus, lai nodrošinātu optimālu reaģēšanu uz Covid-19 Eiropā.

Dr. Anni Rita Virolainen-Julkunen (Dr. Anni-Ritta Virolainen-Julkunen)
ECDC valdes priekšsēdētāja
2020. gada 26. februāris

Augšā: ECDC ēka Solnā, Zviedrijā

Apakšā: Veselības un pārtikas drošuma komisārs Vitenis Andrijauskaitis un ECDC direktore Andrea Ammona, uzrunājot ECDC darbiniekus 2019. gada 15. martā.

Direktores ievadvārds

2019. gads ir nesis daudz pārmaiņu, un liela daļa no tām noteiks mūsu darbu arī turpmākajos gados.

- Valde apsprieda jaunu ilgtermiņa stratēģiju (2021.–2027. gadam).
- Centra trešajā ārējā novērtējumā par laikposmu no 2013. līdz 2017. gadam tika gūti kopumā ļoti pozitīvi secinājumi par ECDC darbu un tā sniegto pievienoto vērtību dalībvalstīm.
- *Nākamās paaudzes ECDC* iniciatīvas ietvaros 2020. gada janvārī tika ieviesta centra jaunā organizatoriskā struktūra, kas nodrošinās efektīvu iekšējo sadarbību.
- Sākts darbs ar divām jaunām programmām: “E-veselība un digitālās tehnoloģijas” un “Foresight” jeb “prognozes”. Jau ir apkopotas pirmās datu kopas e-veselībā.

ECDC turpināja sniegt atbalstu dalībvalstīm un Eiropas iestādēm infekcijas slimību jomā: mēs atsaucāmies uz 34 pieprasījumiem no Komisijas un Eiropas Parlamenta un ECDC tīmekļa vietnē publicējām vairāk nekā 200 zinātnisko dokumentu.

Lielākie projekti 2019. gadā ietvēra ECDC uzraudzības sistēmu pārveidošanu, centra informācijas tehnoloģijas nodrošināšanas uzticēšanu ārpakalpojumu sniedzējiem, agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmas pārplānošanu un visu ES dalībvalstu piekļuves uzlabošanu visa genoma sekvencēšanai.

Laikposmā no 2018. gada septembra līdz 2020. gada februārim ECDC vadīja ES aģentūru tīklu, kas sniedza lielisku iespēju panākt plašāku ievēribu, iesaistīties stratēģiskajā dialogā ar citām aģentūrām un palīdzēt saskaņot mūsu procesus, lai panāktu reālus ieguvumus ikdienas darbā.

Vēlos pateikties visiem ECDC darbiniekiem par izcilo veikumu. Paužu pateicību arī mūsu daudzajiem partneriem dalībvalstīs un Eiropas Komisijā, kas nenogurstoši ir atbalstījuši mūsu darbu.

Dr. Andrea Ammona (Dr. Andrea Ammona)
ECDC direktore
2020. gada 26. februāris

ECDC — Eiropas sabiedrības veselības aģentūra

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (*European Centre for Disease Prevention and Control — ECDC*) tika izveidots 2005. gadā, un tas atrodas Stokholmā, Zviedrijā. ECDC ietilpst ES aģentūru tīklā, kas veic tehniskus un zinātniskus uzdevumus, lai palīdzētu ES iestādēm pieņemt lēmumus un īstenot politikas programmas. ES aģentūras ir decentralizētas struktūras, un tās atrodas gandrīz visās ES dalībvalstīs.

ECDC pilnvaras ietver gandrīz 60 infekcijas slimību uzraudzību, sākot no AIDS/HIV un beidzot ar retām zoonozes slimībām. Mēs arī veicinām vakcināciju, nosakām veselībai būtisku uzvedību, nodrošinām laboratoriju kvalitāti visā Eiropā, apmācām sabiedrības veselības epidemiologus visā Eiropā un informējam mūsu auditoriju par visiem ar infekcijas slimībām saistītajiem aspektiem.

ECDC 2019. gada beigās bija 268 štata darbinieki, kas strādāja tādās jomās kā slimību uzraudzība, slimību uzliesmojumu atklāšana, zinātniskās konsultācijas, informācijas tehnoloģija, saziņa un administratīvais darbs.

Eiropas pieeja slimību uzraudzībai

ECDC izmanto un uztur trīs nozīmīgas sistēmas infekcijas slimību novērošanai Eiropā. Katra no šīm sistēmām ir vērsta uz vienu slimību kontroles jomu: *EWRS* (apdraudējuma noteikšana, brīdinājumi par apdraudējumu), *EPIS* (epidemioloģiskā informācija) un *TESSy* (slimību uzraudzība un statistika).

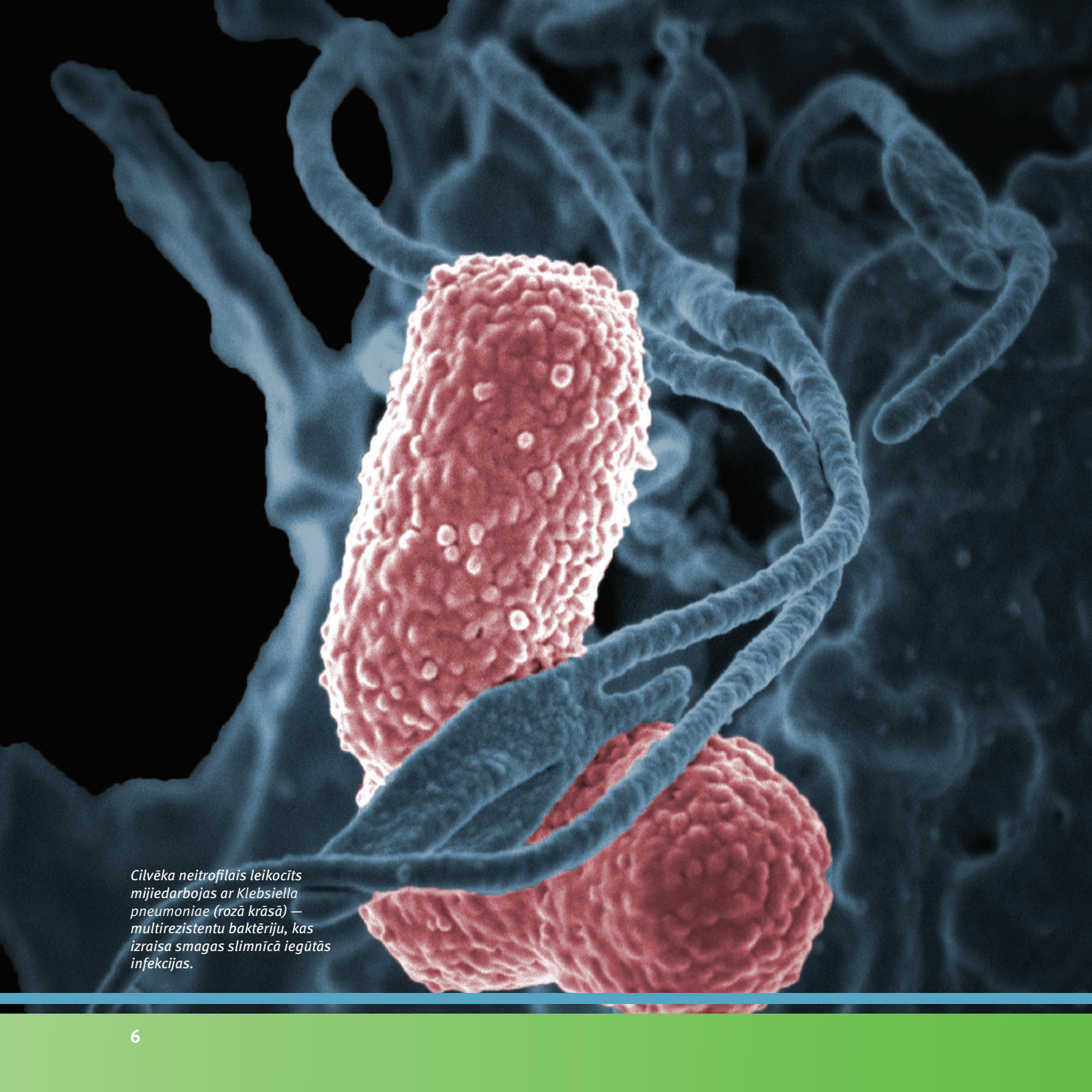
- Agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēma (*Early Warning and Response System — EWRS*), kura tika pilnīgi pārstrādāta 2018.–2019. gadā, ir konfidenciāla sistēma, kas dalībvalstīm un Eiropas Komisijai ļauj dalīties ar informāciju par veselības jomas notikumiem ar iespējamu ES mēroga ietekmi, kā arī saskaņot reaģēšanas pasākumus sabiedrības veselības aizsardzībai.
- Epidemioloģiskās izlūkošanas sistēma (*Epidemic Intelligence Information System — EPIS*) ir droša tīmekļa saziņas platforma, kas ļauj zinātniekiem un sabiedrības veselības ekspertiem apmainīties ar epidemioloģisko informāciju.
- Eiropas uzraudzības sistēma (*The European Surveillance System — TESSy*) ir liela mēroga datubāzu sistēma informācijai par slimībām. ES/EEZ valstis regulāri ziņo savus datus par infekcijas slimībām sistēmai *TESSy*. Pamatojoties uz šiem datiem, tiešsaistes *ECDC* Infekcijas slimību uzraudzības atlanta apmeklētāji var izveidot aktuālos uzraudzības pārskatus un interaktīvas kartes.

Turklāt *ECDC* atbalsta arī Eiropas Komisijas un dalībvalstu darbu ES Veselības drošības komitejā, kas darbojas kā padomdevēja grupa par veselības drošības jautājumiem Eiropas līmenī.

Augšā pa kreisi: ES aģentūrām ir nozīmīga loma iedzīvotāju drošības un labklājības nodrošināšanā. ECDC vadīja ES aģentūru tīklu 2019. gadā.

Augšā pa labi: ECDC darba grupa tiekas vienā no jaunajām konferenču zālēm.

Apakšā: Ikdienas apaļā galda sanāksme, ko vada epidemioloģiskās informācijas grupa.

A scanning electron micrograph (SEM) showing a human neutrophil (neutrofilais leikocīts) in the center, rendered in a reddish-pink color. The neutrophil has a characteristic multi-lobed nucleus. It is surrounded by numerous blue, rod-shaped bacteria, identified as Klebsiella pneumoniae. The bacteria are shown in various orientations, some appearing to be in contact with the neutrophil. The background is dark, highlighting the intricate structures of the cells.

Cilvēka neutrofilais leikocīts mijiedarbojas ar Klebsiella pneumoniae (rozā krāsā) – multirezistentu baktēriju, kas izraisa smagas slimnīcā iegūtās infekcijas.

ECDC slimību programmas: dati par sagatavotību, profilaksi un reaģēšanu

Izmantojot datus gandrīz par 60 slimībām un veselības aizsardzības datus no visām ES dalībvalstīm, ECDC zinātnieki var radīt sīki izstrādātu Eiropas epidemioloģiskās situācijas pārskatu (un vēsturisko) kopainu.

Centrs pārrauga slimību tendences un ierosina pasākumus slimību un uzliesmojumu novēršanai. ECDC darbs saistībā ar dažādām slimībām ir sadalīts pa “slimību programmām”.

Antimikrobiālās rezistences draudi

Antimikrobiālā rezistence un veselības aprūpē iegūtas infekcijas (ARHAI programma). ECDC 2019. gadā sagatavoja vairākus ātros riska novērtējumus saistībā ar tādu enterobaktēriju uzliesmojumiem, kas rezistentas pret karbapenēmiem — pēdējās izvēles pretmikrobu līdzekļu grupu — un rada dokumentētu (vai vismaz potenciālu) pārrobežu veselības apdraudējumu. Vairākos no šiem uzliesmojumiem izolātu visa genoma sekvencēšanas (*Whole-Genome Sequencing* — WGS) analīze bija būtiska, nosakot genomiskās saiknes starp gadījumiem.

ECDC 2019. gadā atklāja Eiropas Antimikrobiālās rezistences gēnu uzraudzības tīklu, saīsināti *EURGen-Net*, kas ir tīkls sabiedrības veselībai nozīmīgu multirezistentu baktēriju uzraudzīšanai, izmantojot WGS. Tīklu veido valstu references laboratorijas (vai to ekvivalenti) no 37 Eiropas valstīm (visas ES dalībvalstis, Islande, Norvēģija, kā arī Bosnija un Hercegovina, Kosova*, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija, Serbija, Turcija un Apvienotā Karaliste). Mērķi ir noteikt multirezistentu baktēriju klonu un pārnesamo rezistences elementu ģeogrāfisko izplatību un populācijas dinamiku, lai iegūtu informāciju riska novērtēšanai, profilakses un kontroles

* Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

politikai, kā arī palīdzētu stiprināt valstu tehniskās iespējas veikt uz WGS balstītu uzraudzību multirezistentajām baktērijām ar epidēmijas potenciālu.

ECDC atbalstīja AMR konferenci, kas notika Bukarestē 2019. gada 1. martā Rumānijas ES prezidentūras laikā. ECDC rīkoja simulācijas mācības, lai izpētītu dalībvalstu un ES koordinēto reaģēšanu uz jauna grūti ārstējamam un pret plašu zāļu spektru rezistentas baktērijas celma rašanos veselības aprūpes apstākļos. Tāpat ECDC ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (ESAO) publicēja informatīvo paziņojumu “Antimicrobial resistance – tackling the burden in the European Union” (“Antimikrobiālā rezistence — sloga mazināšana Eiropas Savienībā”). Saistībā ar PVO Pasaules antibiotiku informācijas nedēļu (tā notika no 2019. gada 18. līdz 24. novembrim) ECDC 18. novembrī rīkoja 12. Eiropas antibiotiku dienu, vēlreiz uzsverot pārdomātas antibiotiku lietošanas nozīmīgumu.

Starp prioritātēm darba kārtībā 2019. gadā: Ebolas vīruss, Zikas vīruss un Laimas slimība

Jaunas un vektoru pārnēsātas slimības (EVD programma). ECDC cieši pārraudzīja 10. Ebolas vīrus slimības uzliesmojumu Kongo Demokrātiskajā Republikā (KDR). Ebolas vīrus slimības uzliesmojums 2018. gadā bija vislielākais šīs slimības uzliesmojums valsts vēsturē un otrais lielākais, kāds pasaulē reģistrēts. Kad uzliesmojums būtiski saasinājās, ECDC vairāku nedēļu gaitā izdeva piecus ātrā riska novērtējuma atjauninājumus. Sākot ar oktobri, ECDC norīkoja vairākus ekspertus uz KDR, lai sniegtu atbalstu Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorātam.

ECDC pārraudzīja pirmo Eiropā konstatēto autohtono Zikas vīrusa pārvešanu, kas bija Francijā 2019. gada augustā, un veica ātro riska novērtējumu. Par laimi, Francijas iestāžu veiktā izmeklēšana liecināja, ka vīruss nav izplatījies tālāk. ECDC arī izveidoja ātros riska novērtējumus par infekciozā enzootiskā hepatīta jeb Rīfta ielejas drudža uzliesmojumu Majotā (Francijas aizjūras teritorijā) un par autohtoniem denges drudža vīrusa gadījumiem Spānijā un Francijā.

Centrs analizēja 2018. gada uzraudzības datus par Laimas neiroboreliozī. Ārējā ekspertu grupa izvērtēja prasības Eiropas Parlamenta 2018. gada rezolūcijas par Laimas slimību īstenošanai un sniedza ieteikumus, kā veicināt Laimas slimības uzraudzību un ziņošanu par to dalībvalstīs. Saistītā ECDC projektā par Laimas slimības uzraudzību un ziņošanu dalībvalstīs centrs dalībvalstīs

izmanto aptaujas un individuālās apspriedes, ko veic ārējie konsultanti. Konsultanti noskaidros, kādi pasākumi būs jāveic, lai īstenotu Eiropas Parlamenta rezolūciju un nodrošinātu aktuālos zinātniskos datus Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam un dalībvalstīm. Ziņojumi par projekta darbības rezultātiem ir gaidāmi līdz 2020. gada beigām.

ECDC savā tīmekļa vietnē regulāri publicē kartes ar slimību pārnēsātāju — odu, ērcu un moskītu — izplatību Eiropā. Centrs arī turpināja novērot Rietumnīlas vīrusa izplatību un pilnveidoja modelēšanas instrumentu, kas palīdzēs valstīm prognozēt Rietumnīlas vīrusa aktivitāti un salīdzināt dažādas slimību pārnēsātāju kontroles stratēģijas.

ECDC veica ortopoksvīrusu ārējos kvalitātes novērtējumus EVD-LabNet laboratoriju tīklā, lai novērtētu laboratoriju spēju pareizi noteikt un identificēt šos vīrusus.

Oktobrī centrs rīkoja ikgadējo tīkla sanākumi ar valstu kontaktpunktiem jautājumos par jaunām un vektoru pārnēsātām slimībām.

Augšā pa kreisi: ECDC novēro Eiropas odu populācijas.

Apakšā: Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāta (ECHO ĢD) sponsorētā lidmašīna.

*Augšā: Pārtikas ražotne.
Apakšā: Atklājot
mājputnu produktu
bakterioloģiskos
noslēpumus. Sīkie,
melnie punktiņi ir
salmonellas kolonijas.*

Pārtikas izraisītu uzliesmojumu gadījumā jāreaģē Eiropas līmenī

Pārtikas un piesārņota ūdens izraisītas slimības un zoonozes (FWD programma). ECDC un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (*European Food Safety Authority — EFSA*) 2019. gadā kopīgi publicēja divus nozīmīgus ziņojumus: *ES “Viena veselība” 2018. gada ziņojumu par zoonozēm un ikgadējo ziņojumu par zoonozes un indikatorbaktēriju antimikrobiālo rezistenci cilvēkiem, dzīvniekiem un pārtikā*. Apkopoto datu analīze liecina par stabilu cilvēkiem apstiprināto kampilobakteriozes un salmonelozes gadījumu skaitu ES laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam.

Šīgas toksīnu veidojošās *Escherichia coli* (*STEC*) infekcijas cilvēkiem bija trešā visbiežāk ziņotā zoonoze ES, un arī *STEC* gadījumu skaits laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam pieauga. Saskaņā ar ziņojumu par antimikrobiālo rezistenci (2017. gada dati) *Campylobacter* baktērija dažās valstīs ir tik rezistenta pret fluorhinoloniem (piemēram, ciprofloksacīnu), ka šie pretmikrobu līdzekļi vairs nav efektīvi smagas kampilobakteriozes ārstēšanā.

Steidzamās izmeklēšanas (*urgent inquiries — UI*) ir pieprasījumi, kurus iesaistītās valstis vai ECDC ierosina, lai novērtētu valsts līmeņa notikumu daudzvalstu dimensiju. Tās tiek sāktas un koordinētas EPIS-FWD platformā.

2019. gadā 23 iesaistītās valstis ierosināja 88 steidzamās izmeklēšanas (1 ierosināja ECDC). Steidzamās izmeklēšanas bija saistītas ar salmonelozi (39 izmeklēšanas), listeriozi (20), verocitotoksīnu veidojošās *Escherichia coli* (*VTEC*) infekciju (11) un A hepatītu (8). Vidēji 1 steidzamajā izmeklēšanā tika saņemtas atbildes no 11 valstīm; 31 valsts atsaucās vismaz uz 1 UI.

Sadarbība ar EFSA tika stiprināta, ieviešot iknedēļas telekonferences, lai pārraudzītu pārtikas izraisīto daudzvalstu notikumu attīstību un plānotu sabiedrības veselības riska novērtējumu veidošanu. ECDC un EFSA kopīgi publicē ātros uzliesmojumu novērtējumus. ECDC 2019. gadā publicēja trīs ātros uzliesmojumu novērtējumus kopā ar EFSA: divus par daudzvalstu listeriozes uzliesmojumiem un vienu par *Salmonella Agona* saistībā ar maisījumu zīdaiņiem. Listeriozes uzliesmojumi bija saistīti ar auksti kūpinātu zivju produktiem un ēšanai gataviem sagrieztas gaļas produktiem. Savlaicīgāku informācijas nodošanu riska vadītājiem nodrošina ECDC un EFSA kopīgie paziņojumu kopsavilkumi, kurus dara pieejamus visiem attiecīgajiem kontaktpunktiem.

Juckt's im Schritt?

Lass dich auf sexuell
übertragbare
Infektionen testen.

 [liebesleben.de](https://www.facebook.com/liebesleben.de)

Eine Aktion der Bundeszentrale für
gesundheitliche Aufklärung (BZgA) mit
Unterstützung des Fachverbandes
Aussenwerbung e. V., gefördert durch
die Bundesrepublik Deutschland.

 Bundeszentrale
für
gesundheitliche
Aufklärung

FACHVERBAND
AUSSENWERBUNG E.V.

Plakāts Lērē, Vācijā: “Niez kājstarpe? Pārbaudi, vai tev nav seksuāli transmisīvu slimību. Tā ir tava mīlas dzīve. Aizsargā to.”

LIEBES
LEBEN

Es ist deins.
Schütze es.

Stabils pieaugums kopš 2010. gada: sifiliss

HIV, seksuāli transmisīvās infekcijas un vīrushepatīts (HASH programma). STS tīkla koordinācijas komiteja lūdza ECDC izvērtēt sifilisa epidemioloģiskās tendences un ierosināt iespējas, kā reaģēt uz sifilisa stāvokli Eiropā. Ziņojumā, kura pamatā ir zinātnisko publikāciju apskats un sistematiskais apskats un kurš publicēts 2019. gadā, varēja pierādīt, ka slimības paziņošanas rādītāji Eiropā turpina augt kopš 2010. gada un dažus pēdējos gadus pieaugums kļuvis arvien straujāks, galvenokārt starp vīriešiem, kuriem ir dzimumattiecības ar vīriešiem. Ziņojumā tika ierosināti vairāki pierādījumos balstīti pasākumi sifilisa epidēmijas mazināšanai.

Centrs publicēja standartizētu apsekošanas protokolu, lai valstis varētu aprēķināt C hepatīta izplatību. Četru gadu ilgais projekts, kas dalībvalstīm palīdzēs veikt valsts mēroga izplatības apsekojumus, pašlaik ir pirmajā posmā. Kad tas būs pabeigts, tas palīdzēs valstīm novērtēt patieso slimības slogu iedzīvotāju vidū.

ECDC cieši sadarbojās ar ANO Kopējo HIV/AIDS apkarošanas programmu (UNAIDS), lai izstrādātu Eiropas principu kopu HIV pirmssaskares profilaksei (*Pre-Exposure Prophylaxis — PrEP*), kas vērsta uz *PrEP* pakalpojumu nodrošināšanu un valstu programmu pārraudzību. Mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm īstenot un uzraudzīt pirmssaskares HIV profilaksi un nodrošināt standartizētu *PrEP* pārraudzības rīku ES/EEZ.

Kopīgi ar Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru ECDC sāka posmu, kurā notiek pierādījumu vākšana norādījumiem par infekcijas slimību profilaksi injicējamo narkotiku lietotāju vidū. Datu vākšana tiks pabeigta 2020. gadā. Atjaunināto norādījumu dokumentu plānots publicēt 2021. gadā.

Vakcinējieties!

Gripa un citi respiratorie vīrusi (IRVprogramma).

Sezonālā gripa ik ziemu rada vērienīgu slogu Eiropas veselības aprūpes dienestiem, izraisot desmitiem tūkstošu nāves gadījumu gados vecāku cilvēku vidū. Arī zoonozes gripa un citi jauni respiratorie vīrusi apdraud sabiedrības veselību jaunos un neparedzētos veidos. Ir vajadzīga spēcīga viroloģiskā un epidemioloģiskā uzraudzība, lai pareizi izstrādātu vakcinācijas programmas sezonālajai gripai.

Piemēri uztraucošiem zoonozes gripas vīrusiem ir putnu gripa A(H₅N₁) (kopš 20. gadsimta deviņdesmitajiem gadiem), putnu gripa H₅N₈, H₇N₉, H₇N₇ un H₁₀N₈ un cūku gripa A(H₁N₁). Piemērs jaunam uztraucošam respiratorajam vīrusam, kas nav gripa, ir Tuvo Austrumu respiratorā sindroma koronavīruss (MERS-CoV).

Martā ECDC rīkoja trīs gripai veltītus darbseminārus par sagatavotību pandēmijai, piedaloties visām ES/EEZ valstīm, lai pārskatītu to sagatavotības vadlīnijas un apmainītos pieredzē par sagatavotības plānošanu.

ECDC un PVO Eiropas reģionālais birojs turpināja veikt kopīgu gripas uzraudzību: gripas sezonā tika publicēts iknedēļas Eiropas gripas biļetens vietnē www.flunewseurope.org. Citas kopīgā darba jomas ietvēra gripas radītā sloga aplēses, pandēmiskās gripas smaguma pakāpes novērtēšanu un ieguldījumu globālajā gripas vakcīnu celmu selekcijas procesā. Decembrī ECDC un PVO Eiropas reģionālais birojs veica pirmo kopīgo reģionālo sezonālās gripas situācijas novērtējumu visās 53 valstīs Eiropas reģionā. Mērķis bija nodrošināt agrīnu novērtējumu, lai palīdzētu dalībvalstīm sagatavot savas veselības aprūpes sistēmas gaidāmajai gripas sezonai. ECDC arī turpināja finansēt ārējo I-MOVE tīklu, kas nodrošina aprēķinus par

sezonālās gripas vakcīnas efektivitāti un veido vērtīgus datus par nākamās sezonālās gripas vakcīnas sastāvu.

ECDC pārrauga zoonozes gripas vīrusus un citus jaunus respiratoros vīrusus reāllaikā, izmantojot ECDC epidemioloģiskās izlūkošanas funkciju. Tāpat kā iepriekšējos gados, ECDC un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde publicēja ceturkšņa situācijas novērtējuma ziņojumus par putnu gripu.

ECDC turpināja koordinēt Eiropas Gripas uzraudzības tīklu (EISN) un Eiropas References laboratoriju tīklu cilvēku gripas jomā (ERLI-Net). ECDC sāka gatavot divgadu ārējo kvalitātes novērtējumu laboratorijām, kas testē gripas vīrusus; tas tiks pabeigts 2020. gadā.

Centrs 2019. gadā sāka izmēģinājuma e-mācību kursus par gripas bioanalītiku. Kursos tiek rādīts, kā izmantot un analizēt sekvenčēšanas datus.

Agrāk jūnijā ECDC Luksemburgā rīkoja tikšanos valstu kontaktpunktiem saziņas jomā, piedaloties Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāta un PVO Eiropas reģionālā biroja pārstāvjiem. Šajā sanāksmē dalībvalstis sniedza atsauksmes par vakcinācijas portālu.

ECDC darbinieki rūpējas par drošību gripas sezonā. Viņi potējas pret gripu (#FluShot), jo vakcīnas darbojas (#VaccinesWork). Šaubu nav — ikvienam ir prieks būt vakcinētam (#proudtobeavaxxer).

TB, tās izplatība un profilakse

Tuberkuloze (TB programma). ES/EEZ dalībvalstīs, ES pirmspievienošānās valstīs un valstīs, uz kurām attiecas Eiropas kaimiņattiecību politika, atšķiras tuberkulozes (TB) epidemioloģiskie profili: piecām valstīm Eiropas austrumu un dienvidaustrumu reģionā raksturīgs vidējs (pret zālēm rezistentas) TB slogs, bet Rietumeiropas valstīs pārsvarā ir zems slimības slogs un iespējama virzība uz TB izskaušanu. Zema slimības sloga apstākļos TB riskam bieži ir pakļautas mazaizsargātas, grūti sasniedzamas iedzīvotāju grupas. TB migrantu vidū arī pasliktina epidemioloģisko situāciju. Valstīs ar vidēju slogu TB ir biežāk sastopama vispārējā sabiedrībā.

Tika noslēgts trīs gadus ilgs TB uzskaites pētījumu projekts. Projekta mērķis bija izvērtēt to, cik pilnīgi ir paziņojumi par TB sešās ES dalībvalstīs (Dānijā, Horvātijā, Nīderlandē, Portugālē, Slovēnijā un Somijā). Projektā tika konstatēts, ka paziņojumu pilnīguma līmenis šajās valstīs atšķiras un ir robežās no 74 % līdz 100 %; šis rādītājs iegūts, apkopojot datus no dažādiem avotiem (piemēram, uzraudzības sistēmām, slimnīcām, laboratorijām un apdrošināšanas datubāzēm), un tā ir noderīga pieeja, lai iegūtu precīzāku priekšstatu par faktisko TB slogu šajās valstīs.

Pasaules tuberkulozes dienā (24. martā) ECDC un PVO Eiropas reģionālais birojs prezentēja kopīgo *ikgadējo ziņojumu par tuberkulozes uzraudzību un novērošanu Eiropā* (2017. gada dati). Ziņojumā tika norādīts, ka TB paziņojumu skaits turpina samazināties, bet joprojām ir līmenī, kas ir nepietiekams, lai sasniegtu ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķos noteiktos rādītājus.

Pēc sekmīga trīs gadu projekta, kurš bija vērsts uz piecām TB jomā augsti prioritārām Eiropas valstīm, tika veltīti centieni līdzīgu atbalstu nodrošināt visām

ES dalībvalstīm. Projekts ietvers kopīgus darbseminārus, apmācību pasākumus, pieredzes apmaiņas vizītes un individuālu konsultatīvo atbalstu valstīm. Jau ir iepilnnots pirmais projekta pasākums — Atēnās, Grieķijā, 2020. gada februārī notiks darbseminārs par tuberkulozes skrīninga veikšanu migrantiem, un tajā piedalīsies 11 valstis (Austrija, Beļģija, Grieķija, Horvātija, Itālija, Kipra, Malta, Portugāle, Slovēnija, Spānija un Vācija).

Maijā Hāgā notika apvienotā uzraudzības sanāksme ar PVO. Apspriedās tēmas ietvēra TB uzraudzības, profilakses un kontroles uzlabojumus. Šai sanāksmei sekoja Volfhēzes darbseminārs, kuru kopīgi organizēja PVO, Nīderlandes tuberkulozes fonds *KNCV* un *ECDC*. Darbseminārs bija vērsts uz to, kā praktiski īstenot apņemšanās, kas pieņemtas Apvienoto Nāciju Organizācijas augsta līmeņa sanāksmē par tuberkulozi.

Jūnijā kopā ar PVO tika apmeklēta Nīderlande, lai konsultētu par migrantu latentās tuberkulozes infekcijas skrīninga apmēru un prioritāšu noteikšanu. Vizītes laikā eksperti varēja arī sniegt konsultācijas par to, kā uzturēt zināšanas un kompetenci tuberkulozes jomā: kā veselības aprūpes speciālisti var saglabāt prasmes, ja viņu valstī ir tikai daži tuberkulozes gadījumi?

Pa kreisi: Palīdz pret daudzām infekcijas slimībām — atveriet logu un izvēdiniet telpu!

presents:

The dangerous doctor who didn't want to go home

"I was contagious, but refused to go home."

This photo comic is part of a series that deals with low vaccination rates in healthcare workers.

As a healthcare worker you should keep in mind that about 50 per cent of seasonal flu deaths occur in people 65 years and older. Over half of all seasonal flu hospitalisations are in that age group.

As a healthcare worker, there's a lot you can do against the flu: Get vaccinated each year, wash your hands, and stay home when sick.

Hey Pete, what's the matter? You're looking really weary.

Yup. I definitely don't feel a hundred percent today. I might have the flu.

You know what, why don't you let me do a quick check-up?

Have you seen the waiting room? There must be 20 people out there waiting to see me.

I know, I know, but it will only take a second.

A few minutes later, both doctors are in an examination room...

Ahhhhh

Just what I thought: sore throat and a fever. As you know, these are the classic early flu symptoms.

I really think you should go home and rest.

Why don't we do a rapid test to find out for sure?

What are you saying? I've got work to do!

Fine. That'll take about 30 minutes, in the meantime I'll take care of Mrs. Miller...

Hold it right there, my friend! Mrs. Miller?! The old lady with the bad hip? She's in her late 70s! People 65 years or older are at increased risk for developing flu-related complications.

I am glad you agree. The fever must've temporarily clouded your mind. Now go home and get some rest. I'll take care of business.

Get vaccinated and protect yourself and the people around you.

As a healthcare worker, there's a lot you can do against the flu:

- Get vaccinated each year
- Wash your hands
- Stay home when sick

You sure know your public health guidelines! But I guess you are right: I should stay away from people - even if this turns out to be nothing but a cold.

Get well soon!

Thanks. And about that test... I don't think I need it. I'll stay home, no matter what the results.

ECDC savā Twitter kontā @ ECDC_Flu popularizēja video, infografikas un fotokomiksus, kas paredzēti veselības aprūpes darbiniekiem. Fotokomiksu avota faili ir pielāgojamā formātā, un tos var lejupielādēt ECDC tīmekļa vietnē.

Vakcīnas ir iedarbīgas

Vakcīnnošķēšanas slimības (VPD programma). Efektīvu nacionālo vakcīnācijas programmu īstenošana visā Eiropā ir sabiedrības veselības veiksmes stāsts. Lai aizsargātu Eiropas iedzīvotāju veselību, vakcīnācijas programmas ir jāturpina un jāpaplašina. *ECDC* atbalsta Komisiju un dalībvalstis ES mēroga izaicinājumu risināšanā saistībā ar vakcīnnošķēšāmām slimībām un vakcīnāciju.

ECDC izveidoja sadarbības tīklu, lai sniegtu atbalstu dalībvalstu nacionālajām imunizācijas tehnisko padomdevēju grupām (*National Immunisation Technical Advisory Group — NITAG*). *NITAG* ir neatkarīgas komitejas, kas vērtē zinātniskos pierādījumus par vakcīnām un imunizāciju un sniedz ieteikumus imunizācijas valsts padomēm. Mērķis ir stiprināt un uzlabot zinātnisko pierādījumu vērtēšanas efektivitāti un produktivitāti visā Eiropā. Tīkls, kas izveidots 2018. gadā, tikās pirmajā sanāksmē 2019. gadā, lai vienotos par tā darba uzdevumiem; notika arī virkne tīmekļsemināru. Darba grupa jau ir aplūkojusi zinātniskos pierādījumus par vakcīnām un vakcīnācijas stratēģijām, sākotnēji koncentrējoties uz grīpas vakcīnām bērniem un gados vecākiem cilvēkiem.

Centrs sāka apkopot pierādījumus, ar kuriem pamatot vadlīnijas par ES pamata vakcīnācijas kalendāru, ņemot vērā PVO ieteikumus par plānveida imunizāciju. Viens no mērķiem ir uzlabot valstu vakcīnācijas kalendāru sadarbību un veicināt vienlīdzīgu veselības aizsardzību visiem iedzīvotājiem. Priekšlikumu pabeigs 2020. gadā.

Decembrī dalībvalstīm apspriešanai un testēšanai tika nodota *ECDC* jaunā Eiropas vakcīnācijas informācijas portāla beta versija. Portāla oficiālā publiskā atklāšana plānota 2020. gada aprīlī. Vakcīnācijas portālā tiek sniegta objektīva, pārskatāma un aktuāla informācija par

vakcīnām, vakcīnācijas sniegtajiem ieguvumiem, vakcīnu drošumu un farmakovigilances procesu.

ECDC arī sāka projektu, lai uzlabotu Eiropas vakcīnācijas līmeņa datu vākšanu un pārvaldību.

Turklāt *ECDC* palīdzēja Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorātam organizēt pasaules vakcīnācijas samitu, kas 2019. gada 12. septembrī notika Briselē Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera un PVO ģenerāldirektora Tedrosa Adhanoma Gebreiesusa vadībā. *ECDC* līdzdarbojās samita programmas komitejā, un *ECDC* direktore Dr. Andrea Ammona piedalījās paneldiskusijā par vilcināšanos vakcīnēties.

ECDC turpināja sadarbības ar Vientās rīcības iniciatīvu vakcīnācijas jomā, ko līdzfinansē Patērētāju, veselības, lauksaimniecības un pārtikas izpildaģentūra (*Chafea*) un 17 ES dalībvalstis. Vientās rīcības galvenais mērķis ir palielināt vakcīnācijas līmeni ES, iedibinot mehānismus sadarbībai ES mērogā.

ES Vakcīnācijas plānotājs 2019. gadā bija viens no populārākajiem līdzekļiem *ECDC* tīmekļa portālā, un tam 2019. gadā bija vairāk nekā 34 000 lietotāju (2018. gadā 26 500) un vairāk nekā 180 000 lapas skatījumu (2018. gadā 160 000).

Slimību uzraudzība ir globāls uzdevums: apmeklētāji no Āfrikas SKC apspriež sabiedrības veselības jautājumus ECDC Neatliekamās rīcības centrā.

Vairāk datu, ātrāk un par lielāku skaitu slimību

Slimību uzraudzība

Pirmoreiz tā pastāvēšanas laikā ECDC izdevās publicēt 75 % no uzraudzības datiem, kas savākti par ES ziņojamām slimībām un patogēniem, trīs mēnešu laikā pēc datu vākšanas noslēgšanas. Dati ir publicēti un vizuāli atspoguļoti tiešsaistes Infekcijas slimību uzraudzības atlantā (*Surveillance Atlas of Infectious Diseases*). Tas nodrošina daudz ātrāku ECDC uzraudzības datu pieejamību, lai eksperti un lēmumu pieņēmēji ES līmenī un dalībvalstīs varētu tos drīzāk izmantot. Turklāt, publicējot 75 % no visiem datiem trīs mēnešu laikā, tiek izpildīts arī viens no ECDC iekšējiem snieguma rādītājiem.

Uzraudzības atlants ietver informāciju par 58 slimībām un veselības traucējumiem, kā arī datu kvalitātes rādītājus. Tam 2019. gadā piekļuva vairāk nekā 25 000 lietotāju, un lapu skatījumu skaits sasniedza gandrīz 90 000. Atkarībā no slimības datu kopas ir pieejamas nedēļas, mēneša vai gada griezumā.

Epidemioloģiskā informācija

ECDC 2019. gadā konstatēja 306 notikumus (2018. g. 377), kas atbilst sabiedrības veselības apdraudējuma kritērijiem, kā definēts ES agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmas (EWRS) kritērijos. 58 konstatēto apdraudējumu gadījumā tika sāka jauna drauda pārraudzība (2018. g. 71). No visiem notikumiem 192 (62 %) notikumu izcelsme bija ES (2018. g. 62 %). Tika publicēts 81 EWRS paziņojums un 153 komentāri (2018. g. 104 EWRS

paziņojumi un 139 komentāri). 7 EWRS paziņojumi tika klasificēti kā “brīdinājuma paziņojumi”, un 74 klasificēja kā “citu informāciju”; pēc 11 paziņojumiem tika sāka jauna apdraudējuma novērtēšana Draudu reģistrācijas instrumentā (*Threat Tracking Tool – TTT*).

Sagatavotība

Spēju veidošana un pastāvīga sagatavotības un reaģēšanas plānošana, tostarp pastāvošo sagatavotības spēju trūkumu apzināšana, ir būtiski elementi Eiropas reaģēšanā uz nozīmīgām epidēmijām un citiem nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem. Nesenie starptautiskā mēroga apdraudējumi apliecina, ka uzticami zinātniskie pierādījumi ir svarīgi visiem sagatavotības aspektiem.

Sabiedrības sagatavotības jomā ECDC pabeidza trīs gadu projektu, kura mērķis bija izpētīt, kā sabiedrība, piemēram, vietējās kopienas vai iedzīvotāju apvienības, mijiedarbojas ar iestādēm, kuras atbild par sagatavotību un reaģēšanu sabiedrības veselības ārkārtas situācijās.

ECDC sniedza tehnisko atbalstu Eiropas Komisijai saistībā ar Lēmuma Nr. 1082/2013/ES par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem 4. panta īstenošanu. ECDC piedalījās uzdevumu grupā, kas pārskatīja trīsgades apsekojumu par valstu sagatavotību. Martā visas valstis piedalījās darbsemināros par sagatavotību gripas pandēmijai, lai apspriestu jaunumus valstu plānos par sagatavotību pandēmijai.

Oktoobrī ECDC rīkoja simulācijas mācības Grieķijā. Scenārija pamatā bija tīša patogēnu izplatīšana. Piedalījās 27 valstis, lai izvērtētu savu informētību par

HEPSA Development: phase 2 (RIVM)

- Delphi consultation with EU country leaders on key system elements
- review of informatics elements of available tools
- consultation with NPIs (continued)
- further development of prototype
- ECDC website publication (all EU languages)

HEPSA Development: phase 2 (RIVM)

- Delphi consultation with EU country leaders on key system elements
- review of informatics elements of available tools
- consultation with NPIs (continued)
- further development of prototype
- ECDC website publication (all EU languages)

HEPSA Development: phase 2 (RIVM)

- Delphi consultation with EU country leaders on key system elements
- review of informatics elements of available tools
- consultation with NPIs (continued)
- further development of prototype
- ECDC website publication (all EU languages)

Augšā: Prezentācija par HEPSA rīku gatavības ārkārtas situācijām veselības jomā pašnovērtēšanai.
 Apakšā: Oktobrī ECDC rīkoja 34. IKT padomdevēju komitejas sanāksmi ES aģentūrām.

bioloģisko risku un novērtētu savu sagatavotību biodrošības un bioterorisma notikumiem.

Centrs pabeidza literatūras apskatu par to, kā ekspertu sniegtie pierādījumi tiek izmantoti lēmumu pieņemšanas procesā, reaģējot uz ārkārtas situācijām. Konstatējumi tika apspriesti ekspertu sanāksmē, un tika izveidoti plāni papildu praktiskajam darbam 2020. gadā.

Maijā ECDC rikoja ikgadējo tikšanos ar kontaktpunktiem jautājumos par sagatavotību un reaģēšanu. Septembrī Slovēnijā notika mācību darbseminārs par riska paziņošanu un krīzes koordināciju. Decembrī tika rīkota ekspertu sanāksme par sabiedrības veselības nozares sagatavotības rādītājiem.

Reaģēšana

Ātrie riska novērtējumi palīdz ES dalībvalstīm un Eiropas Komisijai sagatavotības darbā, nodrošinot kopsavilkumu par apdraudējumu, sniedzot apdraudējuma izraisītā riska novērtējumu un apkopojot attiecīgo informāciju par pieejamajiem reaģēšanas un riska mazināšanas pasākumiem.

Centrs 2019. gadā izstrādāja 24 ātros riska novērtējumus, no kuriem 3 bija ātrie uzliesmojumu novērtējumi, kas veidoti kopīgi ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi. Apdraudējumi ietvēra pret karbapenēmu rezistentas enterobaktērijas, Ebolas vīrusu Kongo Demokrātiskajā Republikā, denges drudzi, listeriozi un Zikas vīrusslimību.

ECDC publicēja arī 10 epidemioloģiskos atjauninājumus ar atjauninātu informāciju par pašreizējiem slimību uzliesmojumiem vai draudiem sabiedrības veselībai. Atjauninātā epidemioloģiskā informācija parasti ietver gadījumu skaitu, izplatības rādītājus laika un ģeogrāfiskajā ziņā, sadalījumu pa vecuma grupām un dzimumiem, informāciju par identificētajiem vai potenciālajiem riska faktoriem un riska novērtējumu. Epidemioloģiskie atjauninājumi 2019. gadā attiecās uz Ebolas vīrusa uzliesmojumu Kongo Demokrātiskajā Republikā, Zikas vīrusslimību un Rietumnilas drudzi.

ECDC pabeidza veidot ātro riska novērtējumu metodoloģiju (ietverot pārstrādātu veidņu kopumu). Jaunā metodoloģija vienkāršo procesu, atvieglo ārējo ekspertu identificēšanu un nodrošina dalībvalstu iesaisti. Dalībvalstis tagad var agrā posmā papildināt ātros riska novērtējumus centra Zinātnisko ieteikumu repozitorijā un vadības sistēmā (*Scientific Advice Repository and Management System — SARMS*).

Zinātniskās konsultācijas

Viens no ECDC svarīgākajiem uzdevumiem ir nodrošināt neatkarīgas, pierādījumos balstītas zinātniskās konsultācijas, kas ir metodoloģiski pamatotas, noderīgas un savlaicīgas.

ECDC 2019. gadā turpināja īstenot zinātnisko stratēģiju. ECDC izdeva 219 zinātniskos darbus, tostarp 58 tehnikos ziņojumus / norādījumu dokumentus (paša centra iespieddarbs) un 89 zinātniski recenzētus rakstus (zinātniskajos žurnālos).

Kā no publiskiem līdzekļiem finansēta aģentūra ECDC gādā, lai vairums tā zinātnisko darbu būtu brīvi pieejami gan centra tīmekļa vietnē, gan zinātnisko žurnālu tīmekļa vietnēs. 2019. gadā 82 % no ECDC publikācijām zinātniski recenzētos žurnālos bija brīvi pieejamas.

ECDC atjauninātais IRIS 2.0 rīks zinātnisko publikāciju prioritāšu noteikšanai tika sekmīgi izmantots, lai izvērtētu ECDC stratēģiju 2021.–2027. gadam. IRIS sniedz ieteikumus par centra darbību stratēģisko virzienu un ierosina, kuru darbību mērogu varētu palielināt vai samazināt.

ECDC arī publicēja metodoloģiskos norādījumus par heterogenitātes jautājuma risināšanu, kad tiek apkopoti dati no dažādām uzraudzības sistēmām.

Mikrobioloģija

ECDC 2019. gadā novērtēja mikrobioloģijas laboratoriju spējas, kas saistītas ar infekcijas slimību uzraudzību valstu un ES mērogā, pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem datiem (2018). ES Laboratoriju spēju pārraudzības sistēma jeb saīsināti *EULabCap* ir balstīta uz 60 saskaņotu rādītāju kopumu. Piedalījās visas ES/EEZ valstis. *EULabCap* indekss, kas izsaka dalībvalstu sabiedrības veselības mikrobioloģijas laboratoriju kapacitātes līmeni, turpina uzlaboties. Vidējais ES rādītājs 2018. gadā sasniedza 7,8 punktus no 10 (vidējs līdz augsts kapacitātes līmenis), un kapacitātes atšķirības starp valstīm bija pakāpeniski samazinājušās par aptuveni trešdaļu, salīdzinot ar 2013. gadu. Visās 30 valstīs 2018. gadā bija sasniegts vidēji augsts vai augsts kapacitātes līmenis, un vairāk nekā divās trešdaļās valstu laboratoriju spējas ir pietiekamas, lai nodrošinātu stabilu sabiedrības veselības nozares sagatavotību. Kopumā ES laboratoriju kapacitāte pēdējo piecu gadu laikā ir pieaugusi vidēji par 15 %. Neoptimāls sniegums tika konstatēts antimikrobiālās rezistences uzraudzības jomā saistībā ar gripas vīrusiem un pārtikas bakteriālajiem patogēniem.

ECDC aptaujāja mikrobioloģijas un uzraudzības kontaktpunktus par laboratorijas datu automatizēto ziņošanu valstu uzraudzības datubāzēm. 13 dalībvalstīs jau tiek izmantota daļēji vai pilnīgi automatizēta sistēma ziņošanai par slimībām. Šie konstatējumi būs izejas punkts, izstrādājot ES digitālo sistēmu infekcijas slimību uzraudzībai.

ECDC sniedza Eiropas Komisijai atbalstu Eiropas regulas par *in vitro* diagnostikas ierīcēm īstenošanā un palīdzēja Patērētāju, veselības, lauksaimniecības un pārtikas izpildaģentūrai sagatavot uzaicinājumus, kuru mērķis bija stiprināt ES references laboratoriju kapacitāti, kas saistīta ar rezistenci pret antibiotikām.

Laboratoriju spējas un kapacitāte ES ievērojami atšķiras. ECDC ārējos kvalitātes novērtējumos ir sniegta kodolīga atgriezeniskā saite, un tie palīdz uzlabot laboratoriju snieguma kvalitāti.

ECDC un Eiropas sabiedrības veselības kopiena

Apmācība sabiedrības veselības jomā

Ar **ECDC Stipendiju programmas** palīdzību lauka epidemiologi (*EPIET*) un mikrobiologi (*EUPHEM*) tiek sagatavoti rīcībai pārrobežu slimību uzliesmojumu un citu sabiedrības veselības apdraudējumu gadījumā.

ECDC Stipendiju programmu un ar *EPIET* saistītās programmas 2019. gadā absolvēja 37 speciālisti (2017. gada grupa). Gada beigās kopumā bija uzņemti 78 speciālisti (41 no 2018. gada grupas un 37 no 2019. gada grupas). Programma, kura darbojas publiskajos veselības institūtos un laboratorijās ES/EEZ valstīs, ietver ievada kursu, mācību moduļus un uz vietas veiktās izmeklēšanas ES/EEZ un ārpus to teritorijas. Mācību vietas apmeklē zinātniskie koordinatori un pārraugi, lai nodrošinātu tajās pietiekamu kapacitāti.

2019. gadā tika pabeigts ECDC Stipendiju programmas ārējais novērtējums, un tika secināts, ka programmas mērķi un uzdevumi ir nozīmīgi ieinteresētajām personām valstu un ES līmenī. Par īpaši vērtīgu atzina programmas sniegto ieguldījumu sabiedrības veselības speciālistu tīklā, kas spēj efektīvi un saskaņoti reaģēt uz pārrobežu apdraudējumiem. Novērtējumā arī konstatēja, ka programma būtiski veicina sabiedrības veselības kapacitātes pieaugumu dalībvalstīs. ES dalībvalstu novirziens, kuru daļēji finansē pašas dalībvalstis, tika uzskatīts par atbilstošu papildinājumu galvenajam ES novirzienam un par labu veidu, kā mazināt kapacitātes atšķirības starp dalībvalstīm.

Pa kreisi: ECDC Stipendiju programmas dalībnieku grupas fotogrāfija.

Starptautiskās attiecības un atbalsts valstīm. ECDC uztur plašu profesionālo tīklu.

2019. gadā ECDC rīkoja pirmo sanākumi kontaktpunktiem starptautiskajos slimību kontroles centros (SKC), kas atbild par ASV, Āfriku, Izraēlu, Kanādu, Karību reģionu, Ķīnu un Taizemi. Sanāksmes dalībnieki izveidoja starptautisko SKC tīklu un vienojās rīkot ikgadējās sanāksmes un ceturkšņa videokonferences.

ECDC noslēdza divu gadu projektu (2017.–2019.), kura mērķis bija sagatavot Rietumbalkānu reģiona un Turcijas valsts iestādes dalībai ECDC sistēmās un tīklos. ECDC-IPA5 projekts, kas tika īstenots ar Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāta sniegto Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta finansiālo atbalstu, palīdzēja stiprināt valstu kapacitāti uzraudzības, sabiedrības veselības mikrobioloģijas un sagatavotības jomā.

Februārī ECDC un EFSA rīkoja reģionālo darbsemināru Serbijas galvaspilsētā Belgradā par “Vienas veselības” pieeju antimikrobiālās rezistences novēršanai. Darbseminārā piedalījās vairāk nekā 40 ekspertu no cilvēku un veterinārās veselības jomas.

Saziņa par sabiedrības veselību

Daudzas mūsu saziņas darbības ir vērstas uz Eiropas sabiedrības veselības kopienu, galvenokārt sabiedrības veselības ekspertiem, zinātniekiem un žurnālistiem.

ECDC 2019. gadā izdeva 219 zinātniskās publikācijas, tostarp ātros riska novērtējumus un regulāros uzraudzības ziņojumus. Publikāciju biļetenam 2019. gadā bija 4217 abonenti, kas ir par 488 vairāk nekā iepriekšējā gadā. *ECDC* arvien biežāk publicē datus, grafikus, kartes un infografikas kā lejupielādējamus un ar autortiesībām neaizsargātus materiālus, lai partneri un ieinteresētās personas varētu tālāk izmantot *ECDC* saturu. *ECDC*

korporatīvajam *Twitter* kontam (@ECDC_EU) pievienojās 4738 jauni sekotāji, kas ir pieaugums par 19 %. Tagad *ECDC* ir gandrīz 30 000 sekotāju *Twitter* tīklā. Visi *ECDC* sociālo tīklu konti ir apstiprināti kā uzticams avots, kas vairo to ticamību.

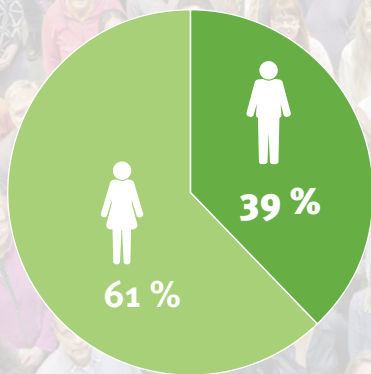
Plašsaziņas līdzekļu analīze par 2019. gadu liecina, ka *ECDC* tika pieminēts 7973 publikācijās plašsaziņas līdzekļos (2018. gadā 10 047) Eiropas Savienībā (gan drukātajos, gan tiešsaistes plašsaziņas līdzekļos, neskaitot sociālos tīklus), kas ir par 20 % mazāk nekā pērn. Populārākie ziņās minētie temati bija vakcīnas un imunizācija, masalas, antimikrobiālā rezistence un antibiotiku patēriņš, sezonālā un putnu gripa, TB, STS, HIV un hepatīts.

Apakšā: Starptozaru sanāksme saistībā ar jauno vakcinācijas portālu.

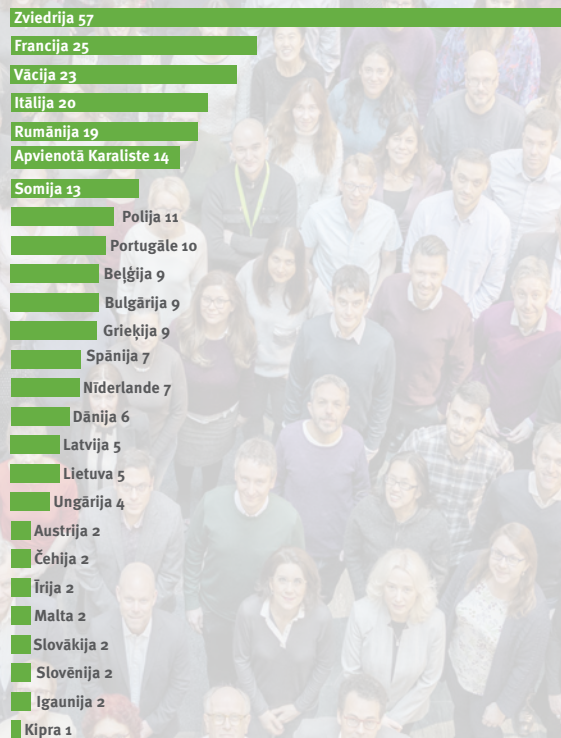

ECDC skaitļos

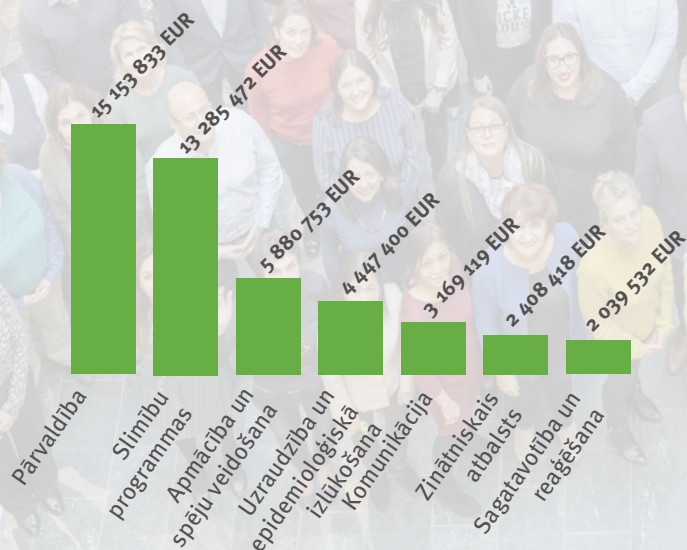
ECDC dzimumu līdzsvars

ECDC darbinieki atbilstoši piederības valstij

2019. gada budžets

2019. gada 31. decembrī ECDC bija kopumā 268 štata darbinieki.

**Eiropas Slimību profilakses
un kontroles centrs (ECDC)**

Gustav III:s Boulevard 40
169 73 Solna, Zviedrija

Tālr. +46 (0)858601000
Fakss +46 (0)858601001
www.ecdc.europa.eu

Eiropas Savienības aģentūra
www.europa.eu

Abonējiet mūsu publikācijas
www.ecdc.europa.eu/en/publications

Sazinieties ar mums
publications@ecdc.europa.eu

 Sekojiet mums *Twitter*
[@ECDC_EU](https://twitter.com/ECDC_EU)

 Spiediet “patīk” mūsu lapai sociālajā tīklā
Facebook
www.facebook.com/ECDC.EU

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs